

Jekel'in

**EPİDEMİYOLOJİ,
BİYOİSTATİSTİK,
KORUYUCU HEKİMLİK
ve HALK SAĞLIĞI**
BEŞİNCİ BASKI

Jekel'in

**EPİDEMİYOLOJİ,
BİYOİSTATİSTİK,
KORUYUCU HEKİMLİK
ve HALK SAĞLIĞI
BEŞİNCİ BASKI**

Editörler

Joann G. Elmore

Dorothea M.G. Wild

Heidi D. Nelson

David L. Katz

Çeviri Editörleri

Prof. Dr. Sami Akbulut

Prof. Dr. Ali Özer

Çeviri Editörü Yardımcısı

Prof. Dr. Cemil Çolak

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Orijinal ISBN
978-0-323-64201-9

ISBN
978-625-8259-91-9

Orijinal Adı
Epidemiology, Biostatistics, Preventive Medicine,
and Public Health

Kitap Adı
Epidemiyoloji, Biyoistatistik, Koruyucu
Hekimlik ve Halk Sağlığı

Editörler
Joann G. Elmore
Dorothea M.G. Wild
Heidi D. Nelson
David L. Katz

Çeviri Editörleri
Sami Akbulut
ORCID iD: 0000-0002-6864-7711
Ali Özer
ORCID iD: 0000-0002-7144-4915

Yayın Koordinatörü
Yasin Dilmen

Çeviri Editörü Yardımcısı
Cemil Çolak
ORCID iD: 0000-0001-5406-098X

Yayıncı Sertifika No
47518

Bisac Code
MED078000

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

DOI
10.37609/akya.2317

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Kütüphane Kimlik Kartı

Epidemiyoloji, Biyoistatistik, Koruyucu Hekimlik ve Halk Sağlığı / çev. edt ; Sami Akbulut, Ali Özer.
5. baskı. Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2022.
476 s. : şekil, tablo. ; 195x275 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786258259919
1. Tıp--Halk Sağlığı.

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

YAZARLAR HAKKINDA

Ioan n G, Elmore* MIX MPH UCLA David Geffen Tıp Fakültesinde Tıp Profesörü. UCLA Fielding Kamu Okulu'nda Sağlık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi. Sağlık Hizmetlerinde Rosalinde ve Arthur Gilbert Vakfı'nda daimi başkan ve UCLA Ulusal Klinik Bursiyerleri Programı Direktörü. Dr. Elmore'un araştırmaları kanser tarama, teşhis doğruluğu, tıbbi teknoloji, istatistiksel yöntemler, tıp eğitimi, bilgisayar görüntüsü analizleri ve makine öğrenimi, sağlık bilişimi ve hasta iletişimi de dâhil olmak üzere çok geniş bir alanda, bilimsel bilgimizin sınırlarını zorlayan soruları ele almaktadır. Son iki yıldır, araştırmaları Ulusal Sağlık Enstitüleri tarafından sürekli olarak finanse edilmektedir; New England Journal of Medicine ve Journal of American Medical Association gibi dergilerde 250'den fazla hakemli yayını vardır. Dr. Elmore, Tıp Enstitüsü / Ulusal Tıp Akademisi, Ulusal Sağlık Enstitüleri, American Kanser Derneği, ve Robert Wood Johnson Vakfı'nın ulusal danışma komitelerinde görev yapmaktadır. Dr. Elmore Tıp diplomasını Stanford Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden almış ve dâhiliyede uzmanlık eğitimini Yale-New Haven Hastanesinde tamamlamıştır. Ayrıca Yale Epidemiyoloji ve Halk Sağlığı Okulu'nda ve Yale'deki Robert Wood Johnson Klinik Bursiyerler Programı'nda epidemiyoloji alanında ileri düzey eğitim almıştır.

Dorothea M.G. Wild, MD, MPH Bonn Üniversitesi'nde (Almanya) Pratisyen Hekimlik ve Aile Hekimliği Enstitüsü'nde Araştırma Görevlisi ve birinci basamak hekimidir. Ayrıca Dr. Wild, sağlık hizmetlerinde daha fazla insan merkeziliğini savunmak için kurulmuş bir organizasyon olan Pianetree Almanya ofisinin başkanıdır. Doktor-hasta iletişimi, hasta merkezli bakım ve yenilikçi sağlık hizmetleri modelleriyle özel olarak ilgilenmektedir. Dr. Wild Connecticut' Derby'deki Griffin Hastanesi'nde dâhiliye ve koruyucu

cu tıp alanında uzmanlık eğitimi almıştır. Ayrıca Yale Üniversitesi Halk Sağlığı Yüksekokulu'ndaki Sağlık Hizmetleri Yönetimi'nde Halk Sağlığı üzerine yüksek lisans yapmıştır. Mezuniyet sonrasında, ilk olarak bir hospitalist olarak, ardından Griffin Fakültesi Tıp Merkezi'nde baş hospitalist olarak çalışmıştır.

Heidi IX Nelson* MIX MPH, MACP, FRCP Portland, Oregon'daki Oregon Sağlık ve Bilim Üniversitesi'nde Tıp Bilişimi ve Klinik Epidemiyolojide alanında tıp profesörüdür ve tıp öğrencilerinin araştırmalarını destekleyen 4 yıllık zorunlu bir müfredat olan Akademik Projelerin Direktörüdür. Dr. Nelson klinik epidemiyoloji ve toplum sağlığı, kadın sağlığı, sistematik gözden geçirme yöntemi, klinik rehber geliştirme ve kanıta dayalı sağlık hizmetleri alanında uzmanlığa sahiptir. Dr. Nelson, diğer kurumların yanı sıra Birleşik Devletler Koruyucu Tıp Çalışma Grubu, Ulusal Sağlık Enstitüleri, Sağlık Hizmetleri Araştırması ve Kalitesi Kurumu için 50'den fazla sistematik incelemeye öncülük etmiştir. Bu araştırma klinik uygulama yönergeleri, sağlık politikası ve milyonlarca Amerikalıyı etkileyen sağlık güvencesi kararlarını belirlemek için kullanılmıştır.

David L. Katz, MOD, MPH, FACPM, FACP, FACLM Yale Üniversitesi'ndeki Yale-Griffin Önleyici Araştırma Merkezi Kurucu Direktörü (1998-2019), Amerikan Yaşam Tarzı Tıbbi Koleji eski başkanı, Gerçek Sağlık İnisyatifi'nin kurucusu / başkanı ve Diet ID, Inc.'in kurucusu/ İcra kurulu başkanı. Dr. Katz lisans eğitimini Dartmouth College'da (1984), tıp eğitimini Albert Einstein Tıp Fakültesi'nde (1988) ve Halk Sağlığı Yüksek lisansını Yale Üniversitesi Halk Sağlığı Okulu'nda (1993) tamamlamıştır. Halk sağlığına yaptığı katkılar nedeniyle pek çok ödülün sahibi olan Dr. Katz üç fahri doktora unvanı almıştır.

TEŞEKKÜRLER

Bu beşinci baskıda metnimizi şekillendirmedeki önemli katkıları için öğrencilere ve redaksiyon aşamasında titiz ve değerli yardımları için Raul Moreno ile PhD. Annie Lee'ye teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca oğlum Nicholas (Cole) R. Ransom'a bu metnin her yeni baskısının hazırlanması sırasındaki desteği ve sabrı için şahsen teşekkür ederim. —**JE**

Faydalı yorumları için kendi bölümümdeki ortak yazarlara ve katkıları için etkileşimde bulunduğum tüm hastalara, ailelere ve öğrencilere minnetle teşekkür ederim. Son olarak, hiç bitmeyen sabırları ve destekleri için aileme teşekkür ederim. —**DW**

Bu önemli kitabın önceki ve şimdiki yazarlarının katkılarına minnettarım ve beşinci baskıyla bu yazarların arasına katılmaktan onur duyuyorum. Dr. Elmore geçmişe dayanan ancak geleceğe de seslenen bu güncellenmiş baskıyı hazırlarken bize ustaca yol gösterdi. Gözden geçirilmiş istatistik bölümlerindeki düzenlemeleri ve tavsiyeleri için PhD. Martiniano J. Flores, PhD. Rochelle Fu, MS. Amber Lin ve MS, PhD. David Yanez'e teşekkür ederim. Umarım bu güncellenmiş bölümler okuyucuların istatistiklerin verileri keşifle nasıl ilişkilendirdiğini anlamalarına yardımcı olur.—**HN**

KATKIDA BULUNANLAR

Casey Covarrabias, MPH

Program Yöneticisi
UCLA Ulusal Klinisyen Burs
Programı
Los Angeles, California

**Linda C. Degutis, DrPH, MSN,
FRSPH (Hon.)**

İcra Direktörü, Savunma Sağlığı
Ufukları,
Sağlık Bilimleri Üniformalı
Hizmetleri Üniversitesi
Bethesda, Maryland

Martiniano J. Flores, PhD

Biyostatistikçi, Edwards Yaşam
Bilimleri
Irvine, California

Elizabeth C. Katz, PhD

Doçent
Psikoloji Bölümü
Towson Üniversitesi
Towson, Maryland

**Thiruvengadam Muniraj, MD,
PhD, MRCP (UK)**

Yardımcı Doçent
Yale Üniversitesi
New Haven, Connecticut

Haq Nawaz, MD, MPH

Dahiliye Uzmanı
Griffin Hastanesi
Derbi, Connecticut

Mark B. Russi, MD, MPH

Tıp (İşyeri Hekimliği) ve
Epidemiyoloji (Çevre Sağlığı)
Profesörü
Direktör, İş Sağlığı Hizmetleri,
Yale-New Haven Hastanesi
New Haven, Connecticut

Patricia E. Wetherill, MD

Yardımcı Doçent
New York Tıp Fakültesi
Valhalla, New York

ÖNSÖZ (5. BASKI İÇİN)

Sizlere önceki baskılarıyla epidemiyoloji, biyoistatistik, koruyucu tıp ve halk sağlığı içerikleri alanında çok satan bir kitap olduğunu kanıtlamış bu eserin beşinci baskısını sunmaktan dolayı çok mutlu ve gururluyuz. Bu metin tıp, dişçilik, hemşirelik, koruyucu tıp ve halk sağlığı öğrencilerinin yalnızca bir kitap satın alarak ulusal kurullarında yayınlanan dört temel alan hakkında bilgi edinebilmeleri ve gelecekteki kariyerleri ile ilgili alanlardaki bilgilerini geliştirebilmeleri açısından benzersizdir. Amacımız gereksiz ayrıntılara takılıp kalmadan bu dört temel konuya kapsamlı bir genel bakış sunmaktır.

Bu metin, yirmi yılı aşkın bir süre önce Yale tıp öğrencilerine verdiğimiz derslerden ortaya çıktı. Doktor James Jekel karmaşık konuları eğlenceli ve kolay bir şekilde özetleme ve açıklığa kavuşturma konusunda benzersiz bir yeteneğe sahipti. Onun derslerinde dağıttığı notlar çoğumuz tarafından yıllarca saklanmıştır (evet, sıkça başvurduğumuz, zambalanarak bir araya getirilmiş, sarı fosforlu kalemlerle altları çizilmiş ve kenar boşluklarında kendi eklediğimiz notların olduğu kâğıtlar). Ancak çokça cesaretlendirildikten sonra Dr. Jekel, nihayet bu notları bu metnin ilk baskısına dönüştürmeyi ve tüm bu girişimi başlatmayı kabul etti. Dr. Jekel'e ilk üç baskı üzerindeki etkisi için minnetle teşekkür ediyor ve kendisinin geniş ailesiyle, hak ettiği şekilde, gerçek bir emeklilik hayatı geçirdiğini bildirmekten memnuniyet duyuyoruz.

Pek çok kişi bize kitabımızın yazım tarzımız ve çok çeşitli gerçek veri örnekleri nedeniyle diğer kitaplardan daha "okunabilir" ve ilginç olduğunu söylüyor. Bazıları da bize, istatistik gibi konuları her zaman kafa karıştırıcı ve sıkıcı bulduklarını söylediler, ta ki kitabımızı okuyana kadar. Bu yüzden, metin için yüksek standartlar belirlediği için Dr. Jekel'e teşekkür ederiz.

Dördüncü baskıda, koruyucu tıp ve halk sağlığını ayrı bölümlere ayırarak yeni bölümler ekledik. Metnimizin genişlemesi, daha önce ihmal edilen önemli yeni konuların dâhil edilmesine izin verdi: ruh sağlığı bozukluklarının epidemiyolojisinden afet planlamasına; sağlık reformundan insanların, diğer türlerin ve gezegenin kendisinin sağlığı arasındaki değişmez bağlantıları vurgulayan "Tek Sağlık" kavramına kadar.

Metnimizin büyük kısmı güncelliğini korusa da, bu beşinci baskıda, yaralanmaların önlenmesine ilişkin yeni bir bölüm ve güncellenmiş şekiller, tablolar ve alıntılar yer alıyor. Ayrıca klinik kariyer yapan bireylere konunun anlamını vurgulamak için klinik öyküler ekledik. Kitabımızın yeni ve geri dönen okuyuculara taze ve güncel, ancak önceki baskılarımızı okuyanlara da rahatlatıcı şekilde tanıdık gelmesini umuyoruz.

Bu kadar büyük dört konuyu kapsamayı amaçlayan herhangi bir kitapta olduğu gibi dâhil edilecekler ve çıkarılacaklara, derinliğe karşı genişliğe ilişkin öngörülebilir zorluklar vardır. Bu yüzden sayfalar dolusu bilgi ve gereksiz ayrıntı eklemekten kısıllık, netlik ve okuyuculara temel kavramları anlamaları için yardımcı olmak arasında denge kurmak için elimizden gelenin en iyisini yaptık.

Beşinci baskıda ayrıca Oregon Sağlık ve Bilim Üniversitesi'nde Tıbbi Bilişim, Klinik Epidemiyoloji ve Tıp alanlarında öğretim üyeliği yapan Dr. Heidi D. Nelson'un da aralarında bulunduğu yeni ortak yazarları da ekledik. Dr. Nelson yıllardır Birleşik Devletler Koruyucu Hizmetler Çalışma Grubu için kanıt incelemelerinin pek çoğuna öncülük etmiştir. Dr. Nelson'un yazarken anlaşılabilirlik konusundaki keskin gözü sayesinde, bu kitaba yeniden düzenlenmiş ve –çok daha akıcı– bir biyoistatistik bölümü eklendi. Katkıda bulunan diğer yazarlar içindekiler listesinde ve kendilerine ait bölümlerin başlık sayfasında belirtilmiştir. Kendi başımıza olsak ele alamayacağımız önemli konuları yetkili bir şekilde ele aldıkları için bu uzmanlar grubuna çok minnettarız.

Ayrıca hem Amerika Birleşik Devletleri'ndeki hem de başka yerlerdeki öğrencilerimizden ve meslektaşlarımızdan aldığımız cesaret verici yorumlar ve öneriler için de minnettarız. Kitabımız artık uluslararası olarak kullanılmaktadır ve önceki baskılar birkaç başka dile çevrilmiştir.

Bu beşinci baskı için, zorunlu "kurul testinin" ve sağlık öğrencilerinin hazırlanmak için yardıma ihtiyaç duydukları birçok alanın farkındaydık. Bu nedenle, birçok ulusal kurulda ele alınan temel içerikleri inceledik ve ele aldık: Birleşik Devletler Tıbbi Ruhsatlandırma Sınavı (USMLE) Adım I, Halk Sağlığı ve Genel Koruyucu Tıp, Koruyucu Tıp Merkezi, Amerikan Genel Diş Hekimliği Kurulu ve hemşirelik Ulusal Konseylisans Sınavı (NCLEX).

Sağlık öğrencilerine ulusal kurul sınavlarını geçmelerinde yardım etmenin yanı sıra, öğrencilerin kitabımızı okuduktan sonra geriye bakıp onlara hayatlarının geri kalanında yardımcı olacak pratik kavramları öğrendiklerini fark etmelerini istiyoruz. Sağlık ve sağlık hizmetleri alanında kendine has zorluklara ve yönlemlere sahip birçok kariyer var. Klinik pratikte sağlığın sosyal belirleyicilerine ve ayrıca küresel çevremizin karşılıklı bağlantılarına dikkat

Joann G. Elmore, MD, MPH
For the authors

ÇEVİRİ EDITÖRÜNÜN ÖNSÖZÜ

Halk Sağlığı, Epidemiyoloji ve Biyoistatistik temel alanlarını bütünleştirmek suretiyle okuyucuyu bilgilendirmeyi amaçlayan bu eseri Türkçeye çevirmek ve Türk akademisyenlerin hizmetine sunmak zorlu bir süreçti ancak bunu yapmak bazen de zorunlu bir görevdir. Bu kitap Epidemiyoloji, Biyoistatistik, Koruyucu Hekimlik ve Halk Sağlığı olmak üzere dört kısım ve otuz bölümden oluşmaktadır. Kitabın kapsamı ve çeviri yapan akademisyenlerin sayısı dikkate alındığında dil bütünlüğünü sağlamak güç olsa da, kitap tekrar tekrar kontrol edilmiş, çeviri yapan akademisyenlerden onay alınarak nihai şekli verilmeye çalışılmış ve bütüncül olmasına dikkat edilmiştir. Kitabın çeviri sürecini özveri ile yöneten Akademisyen kitabevinin yönetici ve çalışanlarına teşekkür ederiz. Bu eserin tüm ilgili akademisyenlere faydalı olmasını dileriz.

Prof. Dr. Sami AKBULUT
Prof. Dr. Ali ÖZER
Prof. Dr. Cemil ÇOLAK

Prof. Dr. Levent AKIN

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0003-4705-413X

Prof. Dr. Ferruh Niyazi AYOĞLU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0003-3266-1519

Prof. Dr. Elçin BALCI

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0003-3203-198X

Prof. Dr. Fevziye ÇETİNKAYA

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0001-5590-7011

Prof. Dr. İsmet DOĞAN

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Biyoistatistik AD
ORCID iD: 0000-0001-9251-3564

Prof. Dr. Metin GENÇ

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-6244-0517

Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ

Yüksek İhtisas Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0003-2021-7103

Prof. Dr. Selma METİNTAŞ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-5002-5041

Prof. Dr. Deniz ODABAŞ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-4877-0122

Prof. Dr. Pınar OKYAY

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-3565-1490

Prof. Dr. Mehmet Nurullah ORMAN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD
ORCID iD: 0000-0003-3544-9329

Prof. Dr. Seçil ÖZKAN

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0003-1572-8777

Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-0663-3031

Prof. Dr. Deniz SİĞİRLİ

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Biyoistatistik AD
ORCID iD: 0000-0002-4006-3263

Prof. Dr. Ahmet Tefrik SÜNTER

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-7264-9760

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0003-0915-9344

Prof. Dr. İnci ARIKAN

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0001-5060-7722

Doç. Dr. Arda BORLU

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID iD: 0000-0002-1424-8037

Doç. Dr. Şemsinnur GÖÇER

Yozgat Bozok Üniversitesi Sarıkaya Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu
ORCID ID: 0000-0002-2735-0073

Doç. Dr. Mehmet Enes GÖKLER

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID ID: 0000-0002-1524-8565

Doç. Dr. Harika Gözde GÖZÜKARA BAĞ

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri
Bölümü, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD
ORCID ID: 0000-0003-1208-4072

Doç. Dr. İskender GÜN

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri
Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID ID: 0000-0001-7333-662X

Doç. Dr. Selçuk KORKMAZ

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri
Bölümü, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD
ORCID ID: 0000-0003-4632-6850

Doç. Dr. Aslı SUNER KARAKÜLAH

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri
Bölümü, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD
ORCID ID: 0000-0002-6872-9901

Doç. Dr. Perihan TORUN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Uluslararası
Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk
Sağlığı AD
ORCID ID: 0000-0003-3116-7981

Doç. Dr. Asiye UĞRAŞ DİKMEN

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri
Bölümü, Halk Sağlığı AD
ORCID ID: 0000-0002-3204-7562

Doç. Dr. Selen YILMAZ IŞIKHAN

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu
ORCID ID: 0000-0002-3725-2987

Doç. Dr. Gülay YILMAZEL

Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk
Sağlığı Hemşireliği AD
ORCID ID: 0000-0002-2487-5464

Doç. Dr. Gökmen ZARARSIZ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri
Bölümü, Biyoistatistik AD
ORCID ID: 0000-0001-5801-1835

Dr. Öğr. Üyesi Pınar SOYLAR

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik AD
ORCID ID: 0000-0003-1565-2100

KISIM 1 Epidemiyoloji

- 1 Temel Epidemiyolojik Kavramlar ve İlkeler, 1
Çeviri: Saime ŞAHİNÖZ
- 2 Epidemiyolojik Verilerin Ölçümü, 19
Çeviri: Perihan TORUN
- 3 Epidemiyolojik Sürveyans ve Salgın Araştırması, 38
Çeviri: İnci ARIKAN
- 4 Epidemiyolojide Risk Faktörleri ve Nedensellik, 59
Çeviri: Asiye UĞRAŞ DİKMEN
- 5 Epidemiyolojide Yaygın Araştırma Tasarımları ve Sorunları, 71
Çeviri: Asiye UĞRAŞ DİKMEN
- 6 Epidemiyolojik Çalışmalarda Risk ve Yararın Değerlendirilmesi, 87
Çeviri: Perihan TORUN
- 7 Tıbbi Verilerin Kalitesini Anlamak, 103
Çeviri: Gülay YILMAZEL

KISIM 2 Biyoistatistik

- 8 Verilerin Değişkenliklerinin ve Dağılımlarının Tanımlanması, 120
Çeviri: Mehmet Nurullah ORMAN
Aslı SUNER KARAKÜLAH
- 9 Hipotezlerin Testi, 137
Çeviri: İsmet DOĞAN
- 10 İki Değişken Arasındaki İlişkinin Analizi, 157
Çeviri: Deniz SİĞİRLİ
- 11 Birden Çok Değişken Arasındaki İlişkilerin Analizi, 181
Çeviri: Harika Gözde GÖZÜKARA BAĞ

- 12 Çalışma Tasarımlarında İstatistiğin Kullanılması: Örneklem Büyüklüğü Hesaplama, Randomizasyon ve Çoklu Hipotez Düzeltmesi, 192
Çeviri: Selçuk KORKMAZ
- 13 İstatistik Kullanılarak Klinik Soruların Cevaplanması: Meta Analizi, Bayes Teoremi ile Testlerin Prediktif Değerleri, ve Karar Analizleri, 206
Çeviri: Gökmen ZARARSIZ
Selen YILMAZ İŞIKHAN

KISIM 3 Koruyucu Hekimlik

- 14 Koruyucu Hekimliğe Giriş, 222
Çeviri: Şemsinnur GÖÇER
- 15 Birincil Korunma Yöntemleri: Sağlığı Geliştirme ve Hastalıkları Önleme, 235
Çeviri: Selma METİNTAŞ
- 16 İkincil Korunmanın Prensipleri ve Uygulamaları, 252
Çeviri: Elçin BALCI
- 17 Üçüncül Korunma Yöntemleri, 266
Çeviri: İskender GÜN
- 18 Klinik Koruyucu Hizmetler için Öneriler Geliştirme, 280
Çeviri: Arda BORLU
- 19 Kronik Hastalıklardan Korunma, 291
Çeviri: Gülsen GÜNEŞ
- 20 Bulaşıcı Hastalıklardan Korunma, 304
Çeviri: Levent AKIN
- 21 Ruh Sağlığı ve Davranış Sorunlarının Önlenmesi, 323
Çeviri: Seçil ÖZKAN
- 22 Mesleki Tıp ve Çevre Sağlığı, 337
Çeviri: Ferruh Niyazi AYOĞLU

23 Yaralanmaların Önlenmesi 350
Çeviri: Ahmet Tevfik SÜNTER

KISIM 4 Halk Sağlığı

24 Halk Sağlığına Giriş, 362
Çeviri: Pınar SOYLAR

25 ABD Halk Sağlığı Sistemi: Yapı ve İşlev, 382
Çeviri: Metin GENÇ

26 Toplumlarda Halk Sağlığının Geliştirilmesi, 397
Çeviri: Deniz ODABAŞ

27 Afet Epidemiyolojisi ve Sürveyansı, 414
Çeviri: Mustafa ÖZTÜRK

28 Sağlık Hizmetlerinin Organizasyonu, Finansmanı ve Kalite İyileştirme, 422
Çeviri: Mehmet Enes GÖKLER

29 Sağlık Bakımı Organizasyonu Politikalar ve Finansman, 440
Çeviri: Fevziye ÇETİNKAYA

30 Klinik Bakım, Araştırma ve Halk Sağlığı Eylemine Yönelik Çabaları Bütünleştirme — Tek Bilim, Tek Gezegen, Tek Sağlık, 457
Çeviri: Pınar OKYAY